

AKTUALNOSTI

MOGUĆNOSTI, CILJEVI I ZADACI KATEHEZE ZA ODRASLE

(Izveštaj o zasjedanju equipe Européenne de la Catéchèse-EEC ili Evropske radne grupe za katehezu u Münchenu od 31. 5. do 5. 6. 1982.)

Na kraju I. međunarodnog katehetskog kongresa 1950. g. bila je u Rimu ustanovljena EEC, tj. Evropska radna grupa za katehezu s ciljem da istražuje najznačajnije smjerove razvoja društva i utvrdi njihovu djelotvornost u katehizaciji. Zasjedanje EEC 1982. u Münchenu razmotrilo je pitanje kateheze za odrasle. Sabralo se 60 predstavnika iz 16 vropskih zemalja i raspravljalo o temi „Odrasli kršćani i društvo. Mogućnosti, ciljevi i zadaci kateheze za odrasle.”

Vremena kad su katehetski stručnjaci, u više manje stabilnom društvu, i ako je bilo potrebno, morali također stvarati nove katehetske probleme, već su daleko za nama. Danas se problemi u vrtoglavo promjenljivom društvu međusobno potiskuju, te je teško slijediti njihove međusobne povezanosti. Potrebno je odlučiti se za najvažnije.

Ovamo danas spada i položaj odraslog kršćanina u suvremenom društvu.

1) Od paternalizma i klerikalizma do odgovornog i zrelog kršćanskog djelovanja

Paternalizam je naglašavanje očinskog i roditeljskog iskustva kod uvođenja mladog kršćanina u vjeru do takve mjere, da mu ne dopušta samostalno odlučivati i djelovati, u uvjerenju da još nije za to zreo. Klerikalizam je prisvajanje uloge vodstva odraslih vjernika od osoba postavljenih od strane Crkve, koji bilo snagom svoga posvećenja (svećenići), bilo snagom crkvenog poslanja (missio canonica) obuhvaćaju cjelokupno djelovanje crkvene zajednice. Stoga odrasli vjernik treba biti osposobljen da snagom svoje zrele vjere zauzima svoja stajališta, te tako svjedoči svoju vjeru ne u ovisnosti, nego u povezanosti s crkvenim vodstvom. Potreba za prevladavanjem paternalizma i klerikalizma danas je u Crkvi jasno priznata činjenica, iako se još nije stvorila metoda kako formirati vjernike u samostalne zrele osobnosti, te kako da oni poslije toga odgovorno ostvaruju svoje kršćanstvo u okviru cijele Crkve.

Na području evropske Crkve ima bezbroj značajnih pokušaja, iako smo još vrlo daleko od jasnih opredjeljenja na osnovi najveće djelotvornosti i prikladnosti.

2) Što je to kateheza za odrasle?

Kateheza za odrasle treba osposobljavati vjernike da u sadašnjem društvu mogu odgovorno živjeti svoje kršćanstvo. Tu nastaje prvo pitanje: Što danas znači odgovorno živjeti svoj kršćanski poziv?

Kod određivanja kršćanske zrelosti lako izlazimo iz osobnih stajališta kao što su produblјivanje vlastite vjere pomoću posuvremenjenja teološke informacije, dubljeg shvaćanja kršćanske odgovornosti, osposoblјavanje za zauzetije kršćansko djelovanje, angažiranije nastojanje oko ostvarenja kršćanskog pogleda na svijet. Također možemo lako izaći i iz društvenog pogleda na kršćanstvo, što ima za posljedicu djelotvorniji kršćanski život u obitelji, župskoj zajednici, u radnoj sredini i cijeloj Crkvi. Vjerojatno veće osobno usavršavanje u kršćanskom životu donosi sa sobom veću društvenu zauzetost i obratno, iako pritom još nema formativnih modela i iskustvenih postupaka, što i nije čudno, jer traganje za najprikladnijom metodom formiranja odraslih vjernika staro je tek deset godina.

3) Osnovna pitanja kateheze odraslih još nisu razjašnjena

Voditelj Homiletskog instituta u Münchenu i vjerojatno jedan od najvećih autoriteta na području katehizacije odraslih prof. dr. Franz Josef Hungs pokazao je da način rada s odraslima ovisi o poimanju bivstva i funkcije odraslosti, katehete, zajednice, Crkve, društva, odgojnih znanosti, teologije i formacijske ponude, što ni izdaleka još nije razjašnjeno.

Jednako tako i terminologija o katehizaciji odraslih nije još dovoljno izrađena. To pak znači da kod raspravljanja o formaciji odraslih još nema zajedničkog rječnika (Karl Rahner je, doduše, predložio neku

aktualnosti

osnovnu terminologiju, ali njegova teorija formacije odraslih nije prihvatljiva).

Prije svega nedostaje fundamentalna teologija prilagođena suvremenim uvjetima i okolnostima, te jasan prikaz svetopisamskog poimanja zrelosti u vjerovanju.

4) „Biti Crkva“ izgrađuje se postupno

Gaston Pietri, s Katehetskog instituta u Parizu, pokazao je da je formacija odraslih ovisna o činjenici otkada su vjernici postali Crkva, a ne samo od toga da pripadaju Crkvi. Riječ je o imati i biti: vjernik koji samo pripada Crkvi „ima“ Crkvu, dok vjernik koji „jest“ Crkva omogućuje „biti“ Crkva.

Ishodište za formiranje „biti kršćanin u Crkvi“ mnogo više zavisi od prigodne negoli od sistematske kateheze. Takva prigodna kateheza mora biti plod temeljitog poznavanja čimbenika koje smo naveli kod Hungsa.

Potrebno je služiti se naravnom strukturom koja je utjelovljena u predaji. Potrebno je misliti da je suvremena prehrana sastavljena i iz hrane koju svakog dana spremamo.

Tako je i vjerska predaja sastavljena iz već definiranih istina, koje uvijek iznova treba oživljavati neposrednim iskustvom svakodnevnog kršćanskog života.

5) Zadaci za budućnost

Voditelj Njemačkog katehetskog društva (DKV) prof. dr. A. Exeler iz Münstera još je jednom sažeo zaključke susreta: solidne teorije za formiranje odraslih vjernika još nemamo. Tome bi prije svega pomogla utemeljena fundamentalna teološka postavka i poznavanje antropoloških znanosti. Dodao je, da unatoč stvarnom nastojanju Crkvi nije uspjelo pokrenuti široke slojeve vjernika te ih početi voditi zreloom kršćanstvu.

Kao neposredan zadatak katehizacije odraslih spomenuto je:

a) Formiranje kateheze po dobnim stupnjevima koje će imati svoj temelj u psihološko-sociološkim profilima pojedinih razdoblja života. Do sada imamo dobro izra-

denu katehezu za prvo razdoblje čovječjeg života: od rođenja do puberteta (1–14) i djelomično za prvu polovicu drugog razdoblja: od puberteta do stupanja u brak (14–21), ostalo pak u katehetskom pogledu stavljamo u isti koš.

b) Trebat će uzimati u obzir ishodišne situacije odraslih s obzirom na daljnje vjersko formiranje te 1) već vjerne kršćane, koji se žele osposobiti za bolji kršćanski život, 2) indiferentne kršćane, koji bi htjeli oživjeti svoju vjeru, 3) bezbrižne kršćane, koje kršćanstvo više ne zanima, te 4) ljude koji su bezbrižni u svojoj vjeri i hoće da ih ostavimo na miru.

c) Potrebno je poduzeti sve za formiranje općerazumljivog vjerskog govora. Danas naviještanje razumiju samo „uvedeni” vjernici, kojih je razmjerno malo. Većina pak više ne razumije vjerski govor.

Valter DERMOTA